

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อศึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน
2. ประโยชน์และความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน
3. รูปแบบและลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน
4. ลักษณะการวิจัยในชั้นเรียน
5. กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน
6. การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน
7. บทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2540: 134) ได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน หรือแก้ไขปัญหเฉพาะจุด เฉพาะที่ และเฉพาะเรื่อง Henry & Kemmis (กงศักดิ์ ธาตุทอง, 2542: หน้า 40-48 อ้างถึงใน Henry & Kemmis, 1985) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการไว้ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยอย่างมีระบบเกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสะท้อนข้อมูลที่ได้อย่างพิถีพิถันเพื่อให้นำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่พอใจของนักวิจัย
2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการค้นหาปัญหาเพื่อการปรับปรุงและความเข้าใจปัญหาด้วยการกระทำและเรียนรู้จากผลของการกระทำนั้น ๆ
3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยในงานของผู้วิจัยและงานที่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเป็นการทำงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยพัฒนาทั้งงานของผู้วิจัยทำและงานของผู้ร่วมวิจัยไปพร้อม ๆ กันในการทำงานร่วมกันผู้วิจัยมองว่าผู้ร่วมวิจัยเป็นคนที่มีความตั้งใจไม่ใช่วัตถุ พร้อมทั้งช่วยกระตุ้นให้เกิดการทำงานกันอย่างมีจุดหมาย และช่วยให้ผู้ร่วมงานสร้างประวัติศาสตร์ผลงานด้วยตัวของเขาเอง

4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการไม่ใช่แค่การนำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการเรียนการสอน โดยการตั้งสมมติฐาน ทดสอบสมมติฐาน สรุปและตีความจากข้อมูลเท่านั้น การทำวิจัยดังกล่าวคนจะถูมองคล้ายเป็นวัตถุสิ่งของเท่านั้น ตาการวิจัยเชิงปฏิบัติการใช้แนวคิดทางสังคมศาสตร์ จะเกี่ยวกับบุคคลและการพัฒนาให้ดีขึ้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการจะเป็นระบบที่หมุนไปเรื่อย ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวผู้วิจัยเองและสถานการณ์แวดล้อม

กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ ได้นิยามความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล และ วิเคราะห์สภาพการ ที่ผู้วิจัยประสบอยู่ จากนั้นทำการศึกษา กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการ หรือ เครื่องมือต่างๆ ผลที่ได้คือ การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน (กองวิจัยการศึกษา,กรมวิชาการ 2542 :3)

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2542 :9) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนหมายถึง การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ค้นคว้าเพื่อสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ทางการศึกษา เช่น วิธีสอน เทคนิคการสอน รูปแบบการสอนใหม่ หลักการสอนใหม่ ทฤษฎีการศึกษาใหม่ ส่วนสิ่งประดิษฐ์ใหม่ทางการศึกษาคือการเรียนการสอน เช่น ชุดการสอน แบบฝึก แบบฝึกหัด โปรแกรมการเรียน ความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผ่านการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ

วรรณวิไล พันธุ์สีดา (2544 :6) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนหมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบอย่างมีระบบ มีแบบแผน มีจุดหมายที่แน่นอน การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ

นพดล เจนอักษร (2544 :19 - 20) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนคือการวิจัยประเภทหนึ่ง ที่ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการควบคู่ไปกับการเรียนการสอนปกติในชั้น ทั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วนำผลที่ได้ไปพัฒนาการเรียนการสอน หรือใช้ในการแก้ปัญหาการสอนของตน รวมทั้งเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป

อุทุมพร จามรมาน (2544 : 1) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือการแก้ปัญหานักเรียนบางคน บางเรื่อง เพื่อพัฒนา(ปรับปรุงนักเรียนอ่อน เสริมนักเรียนเก่ง) นักเรียนคนนั้น กลุ่มนั้น เพื่อจะได้เรียนทันเพื่อนกลุ่มใหญ่ หรือได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพของเขา

ฟองพรรณ ตรียมงคลกุล (เอกสารอัดสำเนา) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเทคนิคการวิจัยแบบหนึ่งที่มีประโยชน์มาก ซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจปัญหาและสถานการณ์ในชั้นเรียนได้อย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่ซับซ้อน หากแต่การเข้าใจด้วยวิธีการอื่นที่ผิวเผิน

สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์ (2544. 8) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน สรุปได้ว่าเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (classroom action research) เป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยครูผู้สอน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนการสอน มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยใช้นวัตกรรมที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและมีความสัมพันธ์อย่างเป็นจริงกับปัญหา

สุวิมล ว่องวานิช (2544. 46) กล่าวว่า “การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยในสิ่งที่ปัญหาของครูในห้องเรียน เมื่อมีปัญหาครูต้องแก้ไขให้สำเร็จด้วยวิธีการต่าง ๆ ถ้าค้นพบวิธีที่ประกาศว่าแก้ไขสำเร็จ นั่นคือ วงจรวิจัยของครู สรุปคือ ครูวางแผนการสอน ลงมือสอน สังเกตผลการสอนด้วยตนเอง แล้วมาสะท้อนผลเพื่อปรับปรุง”

McLean (1997. 34-38) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการเป็นกระบวนการวิจัยที่ครูกระทำการทดลองวิธีการต่าง ๆ ที่มีอยู่ การพัฒนาการศึกษาระยะยาว เป็นการพัฒนานุเคราะห์ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองของครูและผู้อื่นร่วมกัน และเป็นกระบวนการที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนกับนักวิจัย หรือนักวิชาการในมหาวิทยาลัย

Field (1997. 192-193) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการเป็นการศึกษาขนาดเล็ก (small scale) ที่ดำเนินการโดยครูในชั้นเรียน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูสะท้อนการปฏิบัติงานและเสริมพลังอำนาจให้กับครู

จากความหมายของคำว่า วิจัยในชั้นเรียน ที่ได้มีนักวิชาการ นักการศึกษา ได้ให้ความหมายมานั้น สามารถสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้โดยที่มีครูเป็นผู้ทำวิจัยและนำผลไปใช้ในการปฏิบัติจริง โดยเป็นการแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนด้วยนวัตกรรมที่เหมาะสม

ประโยชน์และความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการวิจัยนั้น จะเน้นไปที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในทางปฏิบัติการวิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มีความสัมพันธ์และเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรในที่สุด

กรมวิชาการ กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการวิจัยว่า โดยปกติ ผู้สอน ได้ทำการวิจัยอยู่ตลอดเวลาด้วยการศึกษาหาสาเหตุและสังเกตในขณะที่กำลังสอน ไม่ว่าจะป็นใน โครงสร้างของวิชาที่สอน(หลักการ วัตถุประสงค์ คาบเวลา ฯ) เนื้อหาที่สอน วิธีสอน และการ ประเมิน ในขณะที่เดียวกันก็สังเกตพฤติกรรมผู้เรียน สิ่งต่างๆและปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา การกระทำของผู้สอนดังกล่าวนี้เป็นการทำวิจัยเพื่อพัฒนา หลักสูตรและการเรียนการสอน เพียงแต่ไม่ได้ใช้วิธีการตามกระบวนการวิจัยเข้ามาเสริม ซึ่ง กระบวนการวิจัยจะช่วยให้การศึกษา การสังเกต การหาเหตุผลเป็นไปอย่างมีระบบ ด้วยการจด บันทึกลงเพื่อนำมาวิเคราะห์ แปลผลซึ่งอาจทำด้วยตนเอง หรือทำความเข้าใจเป็นระดับชั้น หรือระหว่าง สาขาวิชา / หมวดวิชาเป็นการวิจัยที่เน้นการแก้ปัญหาในทางปฏิบัติมากกว่าเน้นการแก้ปัญหา ในทางทฤษฎี การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการวิจัยมีประโยชน์ดังนี้คือ (กรมวิชาการ 2544 : 3)

ทำให้ผู้สอน มีความเข้าใจที่จะใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการพัฒนางาน คือพัฒนา กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพครู

ทำให้ผู้สอน ได้รับความรู้ มีความใจ ร่วมมือกันส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนางาน และให้มีความเข้าใจพื้นฐานการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ทั้งของตนเองและผู้เรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2542ข :11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ ว่า เป็นสิ่งที่ช่วยสะท้อนกลับผลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองที่เกิดขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อร่วมงานมีส่วนในการวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานและ ผลที่ได้รับ รวมถึงเป็นกระบวนการที่มีการดำเนินงานเป็นวงจรต่อเนื่อง และทำเป็นส่วนหนึ่งของการ ปฏิบัติงานและผลที่ได้จากการวิจัยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน

นอกจากนั้นความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยในชั้นเรียน ยังสะท้อนให้เห็นถึงการ เปิดโอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ใช้ การตระหนักถึงเป็น ทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้ดีขึ้น ช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงหรือสะท้อนผลการทำงาน เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง เนื่องจากช่วยพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ ช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเกิดการ เปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการวิจัยในที่ทำงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาโดยตรง เนื่องจาก นำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติและการแก้ปัญหา เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติในการวิจัย ทำให้กระบวนการวิจัยมีความเป็นประชาธิปไตย ทำให้ยอมรับ ความรู้ของผู้ปฏิบัติช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูที่มีประสิทธิผล ทำให้ครูเป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลง (change agent)

พิชิต ฤทธิจรูญ (2543:11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อผู้ที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่

ความสำคัญต่อโรงเรียน การนำผลงานวิจัยในชั้นเรียนมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ช่วยทำให้โรงเรียนมีคุณภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมดีขึ้น ตลอดจนการทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับของประชาชน

ความสำคัญต่อครู การวิจัยในชั้นเรียน ให้ครูทราบผลการจัดการเรียนการสอนแล้วหาทางแก้ไขปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตลอดจนการนำผลงานวิจัยเสนอเป็นผลงานเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ

ความสำคัญต่อนักเรียน การวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูได้รู้ความจริงเกี่ยวกับการเรียนรู้หรือพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อหาทางส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้ดีขึ้น

ความสำคัญต่อวิชาชีพ การทำวิจัยในชั้นเรียนช่วยขยายองค์ความรู้ (body of knowledge) เทคนิคการสอน นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนสำหรับครูเป็นการพัฒนาการทำงานของครูให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนว่า การวิจัยในชั้นเรียนนั้นเกิดจากแนวคิดพื้นฐานคือ การบูรณาการวิธีปฏิบัติงานกับการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติโดยมีความสำคัญดังนี้ (พิมพันธ์ เตชะคุปต์และคณะ 2544:10)

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตร และการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย
2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู การวิจัยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งเสริมให้อาชีพของครูมีการพัฒนาและสนับสนุนให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพของตน
3. เป็นการแสดงความก้าวหน้า ทางวิชาชีพครู ด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ
4. เป็นการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน นับว่าเป็นการวิจัยเบื้องต้น และจะมีการพัฒนาให้เกิดการวิจัยในระดับสูงต่อไป

กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังต่อไปนี้ (กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ 2542 : 10- 11)

1. ทำให้การจัดการเรียนการสอน บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรยิ่งขึ้น เพราะครูสามารถใช้นวัตกรรม วิธีการ เทคนิคการสอนหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่มีคุณภาพ ผ่านกระบวนการตรวจสอบที่เชื่อถือได้ ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน
2. ทำให้ครูพัฒนางาน ของตนเองให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น เพราะครูสามารถนำข้อมูลที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัยมาใช้ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
3. ทำให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมจนบรรลุศักยภาพสูงสุด เนื่องจากครู

สามารถส่งเสริมและพัฒนาได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงของผู้เรียนแต่ละคน

4. ทำให้ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อมูลที่ใช้ปรับปรุงพัฒนางานบริหาร และจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. ครูใช้เป็นผลงาน ทางวิชาการเพื่อเสนอขอตำแหน่งให้สูงขึ้น

6. ทำให้มีข้อมูล ในการปรับปรุงหรือคัดแปลงงานในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีระบบ

7. ทำให้มีแนวทาง ในการดำเนินงานหรือ กำหนดนโยบายของหน่วยงานหรือองค์กร

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ไว้ 4 ประการคือ (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล มปป. : เอกสารอัดสำเนา)

1. เป็นการวิจัย ที่เรียกว่า (Self - reflective inquiry) กล่าวคือ ไม่ใช่มุ่งพัฒนาความรู้ใหม่ แต่จุดเน้นอยู่ที่การมองสะท้อนกลับสภาพการณ์ หรือปัญหาที่ตนเผชิญอยู่ เช่น ปัญหาที่ครูพบในการเรียนการสอนซึ่งเป็นปัญหาใกล้ตัว ไม่ใช่ปัญหาที่เกิดจากภายนอก

2. เป็นการวิจัย ที่ดำเนินการ โดยผู้มีส่วนร่วมโดยตรงในหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ตัวอย่างเช่น ในกรณีโรงเรียน จะเป็นการวิจัย โดยครูในโรงเรียนนั้น และ ถ้าจะให้ดีที่สุด ควรจะเป็นการวิจัยร่วมกันของคณะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (collaborative / participatory research) ในกรณีการวิจัยในชั้นเรียนอาจเป็นการวิจัยร่วมกันระหว่างครู และนักวิจัยสนับสนุนภายนอกก็ได้

3. เป็นการวิจัย เพื่อหวังผลในการปรับปรุงหรือการพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน หรือองค์กรนั้นๆ โดยตรง ในกรณีการวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะเป็นการดำเนินการเพื่อปรับปรุงหลักสูตร โครงการ หรือการเรียนการสอนของครูผู้ดำเนินการวิจัยนั้น ซึ่งเป็นการมุ่งผลในการปฏิบัติอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามแนวทางใดแนวทางหนึ่งคือ การปรับวิธีการเดิมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น หรือการเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางปฏิบัติใหม่ๆ ในประเด็นนี้ Hitcock และ Hughes (1995:27) ย้ำว่า ผลที่คาดหวังจากการวิจัยเช่นนี้ จะไม่ใช่การพัฒนาความรู้เชิงวิชาการ แต่เป็นการได้ความรู้และวิธีปฏิบัติที่ใช้ได้จริงสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

4. เป็นการวิจัย ที่มีการทดสอบวิธีการปฏิบัติจริงในสถานที่จริงโดยทันที และทำการวิเคราะห์ผลของการปฏิบัตินั้นๆ (Critically examined action) โดยผู้วิจัยเอง

คณะกรรมการด้านการอ่าน/ภาษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาสมาคมการอ่านระหว่างประเทศ (Reading/Language in Secondary School Subcommittee of International Reading Association) (1989) กล่าวถึงและสรุปผลเกี่ยวกับประโยชน์ของการวิจัยว่า เมื่อมีการมอบหมายภาระงานไม่ว่าจะระดับไหน มักจะมีคำถามว่าใครได้อะไรจากภาระงานดังกล่าวหรืออาจจะมีคำถามสั้นๆว่าเพื่ออะไร งานวิจัยในชั้นเรียนก็เช่นกันเมื่อมีคำถามว่าทำไมต้องทำคำถามที่ตามมาก็คือ ได้อะไรจากการทำวิจัย

ในชั้นเรียนและสรุปถึงประโยชน์ของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน(อ้างในสุวิมล ว่องวานิช อ้างในสุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์ 2544 : 5 - 6)

1. ช่วยแก้ปัญหาในห้องเรียน
2. ช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี
3. ปรับเปลี่ยนบทบาทครูใหม่
4. เสริมพลังอำนาจแก่ครูในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน
5. ทำให้ได้รู้ถึงวิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
6. กระตุ้นการสอนแบบสะท้อนกลับ
7. กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิภาพ
8. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ
9. ช่วยพัฒนาทักษะทางวิชาชีพครู
10. เป็นการเชื่อมโยงระหว่างวิธีสอนกับผลที่ได้รับ
11. ช่วยให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้ในห้องเรียน
12. ทำให้ครูสามารถเป็นองค์กรที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ (Change Agent)

กล่าวโดยสรุปถึงประโยชน์และความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนได้ว่า การที่ครูสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ จะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีกับวงการศึกษ เพราะคุณค่า หรือผลงานจากการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาขึ้นมาใช้ได้ผลนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล และหน่วยงานทางการศึกษาเช่น

1. นักเรียน นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถพื้นฐานแตกต่างกัน บางคนเรียนรู้ได้เร็วก็ไม่สร้างปัญหาให้ครูผู้สอน แต่นักเรียนที่เรียนช้าและครูยังใช้การสอนแบบเดิมนักเรียนพวกนี้จะเรียนตามไม่ทัน และอาจสร้างปัญหากับครู โรงเรียน และสังคมส่วนรวมการที่ครูไม่วางเฉยแต่ได้พยายามวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาอย่างมีหลักการแล้วคิดหาทางแก้ไข สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้ นักเรียนเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน จนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในระดับที่น่าพอใจและไม่มีปัญหาการเรียนอีกต่อไป

2. ครู ครูจะมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ คือ การวางแผนทำงานประจำ เช่น การวางแผนการสอน การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม การประเมินผลการทำงานเป็นระยะ โดยมีเป้าหมายชัดเจน ทำให้ทราบผลการกระทำว่าบรรลุเป้าหมายเพียงใดอย่างไร โดยการทำการวิจัยในชั้นเรียน จะช่วยให้ครูเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อหาทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ในการคิดแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังสามารถใช้ผลงานวิจัยที่ครูเป็นผู้จัดทำประกอบการพิจารณาเลื่อน ระดับตำแหน่งได้

3. โรงเรียน ครูจะมีความสัมพันธ์มากขึ้น เนื่องจากได้ร่วมกันคิดหาปัญหา การวิเคราะห์หาสาเหตุ การเขียนรายงาน เนื่องจากครูแต่ละคนมีความถนัด หรือความชำนาญแตกต่างกัน หากได้

ระดมสรรพกำลังจากความถนัดของแต่ละคนแล้วก็จะทำให้งานวิจัยมีคุณภาพยิ่งขึ้น เช่นครุ คณิตศาสตร์ มีความถนัดในการคิดคำนวณ การนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ครูบรรณรักษ์ ช่วยดูแลการเขียนบรรณานุกรม ครูภาษาไทยช่วยตรวจสอบการสะกดคำ ครูภาษาอังกฤษช่วยด้านการอ่านเอกสาร ตำรา งานวิจัยจากต่างประเทศ เป็นต้น การที่ครูต้องศึกษาค้นคว้าเนื้อหาวิชาที่ตน รับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่ที่มีความชำนาญ จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นไป อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดสาเหตุ และ ชี้ประเด็นปัญหาได้ชัดเจน เพื่อการ แก้ปัญหาได้ตรงจุด ยกกระดับมาตรฐานวิชาการของโรงเรียนให้สูงขึ้น

4. วงการศึกษา ผลงานวิจัยที่ดีนอกจากจะได้รับการเผยแพร่โดยทั่วไปแล้ว จะเป็น การกระตุ้นให้มีการพัฒนาผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ภาพลักษณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพครูจะ ดีเป็นที่ยอมรับในสังคม งานการวิจัยในชั้นเรียน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะสามารถยกระดับการศึกษาของชาติโดยรวมให้สูงขึ้นด้วย

อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2545:12) การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญไม่เฉพาะต่อผู้สอนใน การพัฒนาวิชาชีพของตนเอง แต่มีความสำคัญต่อผู้เรียน หากมีการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ ทำให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ ความต้องการ ความถนัด ความสนใจ อย่างเต็มศักยภาพ การที่ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถและมีพื้นฐานที่ดีในการทำวิจัยจะทำให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสามารถทำให้กระบวนการวิจัยไปสู่ผู้เรียนได้ด้วย ในการทำ กิจกรรมต่าง ๆ คือ ให้นักเรียนมีการวางแผนทำงานหรือกิจกรรม (เขียนเค้าโครง) ปฏิบัติจริง (เก็บ รวบรวมข้อมูล) นำเสนอผลการทำงานหรือกิจกรรม เขียนรายงาน

จะเห็นได้ว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อตัวครูในการ ปฏิรูปและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ได้ข้อค้นพบกระบวนการ การสืบค้นที่เป็นระบบ เชื่อถือได้ ทั้งนี้เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และครูเกิดการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ตามหลักการสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนที่เน้นการสะท้อนผล ทำให้การวิจัยแบบนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการเปลี่ยนแปลง ประสพการณ์และยอมรับในข้อค้นพบร่วมกัน (สุวิมล , 2544: 3)

การวิจัยในชั้นเรียนเกิดจากแนวคิดพื้นฐาน คือการบูรณาการวิธีการปฏิบัติงานกับการ พัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ โดยมีความสำคัญ คือ (กองวิจัยการศึกษา, 2543 : 3)

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนด้วยการวิจัย
2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู
3. เป็นการแสดงความก้าวหน้าของวิชาชีพครูด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ
4. เป็นการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา

จากที่ได้ยกคำกล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนจะเห็นได้ว่า มีความจำเป็นต่อการปฏิรูปการศึกษาต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ ทั้งนี้เพราะการวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าหาความจริงอย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพ

รูปแบบและลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน มีนักการศึกษาและหน่วยงานได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวถึงลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนซึ่งถือเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษา 3 รูปแบบดังนี้ (2544 : 8)

1. การวิจัยโดยครูเพียงคนเดียว (individual teacher action research) เป็นการวิจัยที่จัดทำขึ้นเมื่อครูพบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน แล้วครูต้องการที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้กระบวนการวิจัยด้วยตัวครูเอง หรือครูที่ต้องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยขอความช่วยเหลือหรือมีผู้คอยให้คำปรึกษา เป้าหมายการทำวิจัยก็เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเองไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้ วิธีการสอนหรือสื่อการเรียนรู้อย่างไรก็ตามการวิจัยปฏิบัติการทางการศึกษาจะต้องพยายามค้นหาเทคนิคหรือวิธีการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพที่มีอยู่ โดยอาจต้องอาศัยข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง ทั้งข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนผู้ปกครอง หรือสภาพแวดล้อมที่บ้าน ในขั้นตอนการทำงานทั้งหมดเป็นความสามารถที่จะใช้ข้อมูลและการแปลผลข้อมูลของครูเพียงคนเดียว การวิจัยประเภทนี้เรียกว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน(classroom action research) โดยเน้นให้ครูใช้ห้องเรียนของตนเองเป็นเสมือนห้องทดลอง กระทำการปรับปรุงทั้งการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงคือผู้เรียน ขณะเดียวกันยังส่งผลให้ครูได้พัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยโดยรูปแบบการวิจัย สามารถศึกษาจากนักเรียนเพียงคนเดียว (case study) หรือศึกษาวิจัยทั้งห้องเรียน ซึ่งแล้วแต่ขนาดผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนั่นเอง

2. การวิจัยในชั้นเรียนแบบร่วมมือ (collaborative action research) เป็นการวิจัยที่จัดทำขึ้นเมื่อครู 2 คนพบปัญหาในการจัดการเรียนรู้เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน จากนั้นจึงวางแผนการทำวิจัยร่วมกัน ครูที่ทำวิจัยในลักษณะนี้อาจอยู่ใน โรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียนกันก็ได้ แต่มีปัญหามุ่งแก้ไขเหมือนกัน

3. การวิจัยในระดับโรงเรียน เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหของโรงเรียน โดยมีผู้บริหาร โรงเรียนเป็นหัวหน้าทีม คณะวิจัยประกอบด้วยคณะครู บุคลากรอื่นในโรงเรียน รวม

ทั้ง ชุมชน และคณะที่ปรึกษาจากภายนอก มุ่งเน้นการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนใน 3 ด้าน คือ การปรับปรุงหรือพัฒนาโรงเรียน การพัฒนานักเรียน และการเพิ่มพูนความรู้ของบุคลากรฝ่ายต่างๆ ถือเป็น การวิจัยที่ซับซ้อนที่สุด มุ่งหวังให้บุคลากรทุกคนของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัย ซึ่งจะเอื้อประโยชน์ให้เกิดการทำงานเป็นทีม บุคลากรมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน ทุกคนได้รับรู้ถึงปัญหาของโรงเรียนร่วมกันอันจะนำไปสู่การร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อ ประโยชน์และความสำเร็จของโรงเรียนต่อไป

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล กล่าวถึงการวิจัยในชั้นเรียนว่า การวิจัยในชั้นเรียน ส่วนใหญ่ จัดเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดปฏิบัติการนิยม (practical action research) ซึ่งเน้นที่ กระบวนการและการนำผลการวิจัยไปใช้จริงในทางปฏิบัติเพื่อแก้ไข - ปรับปรุงการเรียนการสอน ในชั้นเรียน โดยทันที มีการวิจัยในชั้นเรียนส่วนน้อยที่จัดเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิด ปฏิรูป (critical/emancipatory action research) ซึ่งเน้นการวิพากษ์วิธีที่เป็นอยู่และมุ่ง ไปสู่การ เปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวงกว้าง ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างเต็มรูปหรือ เฉพาะส่วนก็ตามนักวิจัยทางการศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ มีความเฉพาะเจาะจงและต่างจากการวิจัย ทางการศึกษาทั่วไปดังนี้ (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล 2544 :34 - 36)

1. จุดเริ่มต้นการวิจัย การวิจัยมีจุดกำเนิดจากสภาพปัญหา หรือข้อข้องใจในการเรียน - การสอนที่ครูพบ ครูต้องปรับปรุงหรือแก้ปัญหานั้นด้วยวิธีการวิจัยปัญหา วิจัยจึงเริ่มจากความคิด ของครูมากกว่าความคิดของผู้อื่น และ ไม่ได้นำด้วยหลักการ ทฤษฎีโดยตรง ทั้งนี้หลักการ ทฤษฎี ทางการศึกษาจะนำมาใช้สนับสนุนในภายหลัง เช่นในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่สมเหตุผลตาม หลักจิตวิทยา เป็นต้น

2. ขอบเขตของการวิจัย ขอบเขตการวิจัยในชั้นเรียนจะมีลักษณะดังนี้คือ แคบและ เฉพาะเจาะจงในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ปัญหาวิจัย (research problem) เรื่องที่วิจัยอาจเป็นประเด็นที่เล็ก แต่สำหรับ ครูแล้ว จะมีความหมายสำหรับการเรียนการสอนโดยตรง
- 2) ประชากร มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน หรือสภาวะการเรียนหนึ่งๆ (classroom context) ในการ ศึกษาอาจมุ่ง ที่นักเรียนเฉพาะราย นักเรียนห้องหนึ่ง หรือหลายห้องเรียนที่ครูผู้ทำการวิจัยนั้นมีส่วน รับผิดชอบในการเรียนการสอนอยู่ขณะนั้น ดังนั้นจึงไม่ต้องสุ่มนักเรียนจากกลุ่มประชากรเพื่อจัดให้ เป็นกลุ่มทดลอง
- 3) การนำผลวิจัยไปใช้ การวิจัยมุ่งผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูใสภาพ แวดล้อมที่ทำการวิจัยนั้นๆ โดยตรงไม่มุ่งเพื่อนำ ไปใช้ในวงกว้าง กล่าวคือไม่มุ่งข้อสรุปเชิงนัยทั่วไป ผู้ที่จะได้รับประโยชน์โดยตรงคือนักเรียนของครูผู้วิจัยนั้น

3) ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางกระบวนการวิจัยทั้งหมด กล่าวคือครูเป็นต้นคิด และเป็นเจ้าของงานวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยครูคนเดียวหรือโดยคณะครุร่วมกัน อีกทั้งอาจมีนักการศึกษาระดับปฏิบัติ เช่น ศึกษานิเทศก์ร่วมในการวิจัยด้วยในฐานะนักวิจัยภายนอกขึ้นอยู่กับขอบเขตของการวิจัย

4) การวิจัย จะดำเนินการไปพร้อมๆกับการเรียนการสอนตามปกติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้สีกว่าอยู่ภายใต้สภาวะการวิจัย ผลการวิจัยจึงอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ธรรมชาติของห้องเรียนที่เป็นปกติวิสัย

5) กระบวนการวิจัย มีการเชื่อมโยงระหว่างการคิดเชิงสะท้อน(reflective thinking) และการปฏิบัติ(action)อย่างชัดเจนกล่าวคือมีการพินิจพิเคราะห์ทบทวนให้กระจ่างแจ้ง ทั้งก่อนระหว่าง และหลังการทดลองปฏิบัติ นั่นคือกระบวนการ "คิด - ทำ - ทบทวน" นั่นเอง

6) วิธีการวิจัย วิธีวิจัยมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน เป็นการปรับใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลองอย่างเหมาะสมกับปัญหา และดำเนินการได้อย่างกลมกลืนกับการสอนของครู อาจจะเป็นการทดลองรายกลุ่มหรือการทดลองเฉพาะราย ใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลายทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อสะท้อนผลการทดลองปฏิบัติได้ตรงตามความจริงให้มากที่สุด ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลเท่าที่จะเอื้อประโยชน์ในการอธิบายผลการทดลองได้ชัดเจน

เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานเดิมของการวิจัยทั่วไปที่อิงทฤษฎีและหลักการที่เข้มงวดแล้ว ข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยในชั้นเรียนอาจจะถูกคิดติงว่าหย่อนน้ำหนักไปบ้างในการอธิบายผลการทดลองปฏิบัติของครู และอาจจะถือว่าไม่มีคุณค่ามากนักในเชิงวิชาการแต่แท้จริงนั้น คุณค่าของการวิจัยในชั้นเรียนนั่นคือ ประโยชน์ทางปฏิบัติโดยตรงต่อการพัฒนาการเรียนการสอนเท่าที่ครูผู้วิจัยนั้นต้องการ อีกทั้งกระบวนการสะท้อนความคิดของครูจะช่วยเสริมความแกร่งของงานวิจัยได้ดี

ลักษณะการวิจัยในชั้นเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการวิจัยในชั้นเรียนได้มีบุคคลได้กล่าวถึงลักษณะการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

ประวิต เอราวรรณ์ (2542:4) กล่าวว่า ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนโดยสรุป คือ

1. ปัญหาการวิจัยเกิดขึ้นจากการทำงานในชั้นเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
2. ผลการวิจัยนำไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
3. การวิจัยดำเนินไปพร้อมๆกับการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ สอนไป วิจัยไปแล้ว

4. นำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาและทำการเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น

พจนานุกรม ตรีขมมงคล (2543:34) การวิจัยในชั้นเรียนมีจุดกำเนิดจากสภาพปัญหาในการเรียนการสอนที่ครูพบ ครูต้องการปรับปรุงหรือแก้ปัญหาที่นั่น ๆ ด้วยวิธีการวิจัย ปัญหาการวิจัยจึงเริ่มจากการความคิดของครูมากกว่าความคิดที่ผู้อื่น หรือจากหลักการทางทฤษฎีโดยตรง

การวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกับการวิจัยทางการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของครูและนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ วิจัยจากการปฏิบัติงานครู มุ่งศึกษาเฉพาะในห้องเรียน หรือในโรงเรียนเท่านั้น การศึกษาวิจัยไม่เน้นระเบียบวิธีการวิจัยมากนัก จึงไม่ต้องมีการสุ่มตัวอย่าง เพราะกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนไม่มาก ไม่เน้นสถิติ ผลการวิจัยไม่เน้นสรุปอ้างอิง (ทัศนยา, 2543:74)

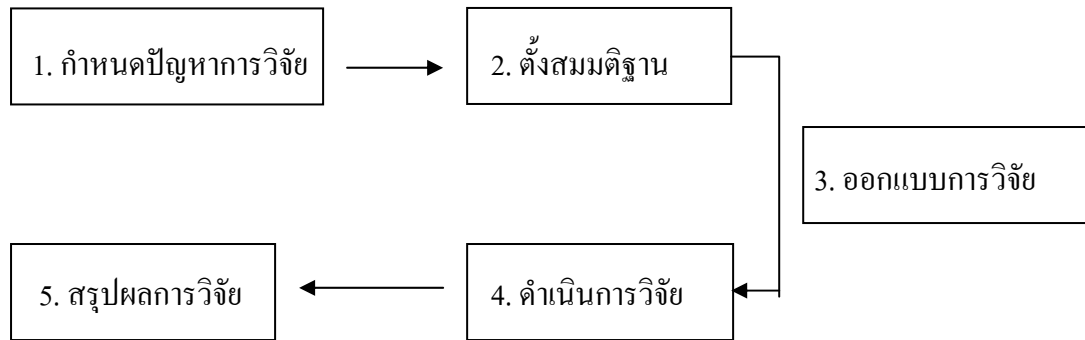
สุวิมล ว่องวานิช (2544:11-16) ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน คือ นักวิจัยในชั้นเรียนและนักวิจัยวิชาการต่างแสวงหาความรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอนเหมือนกัน มีการเก็บข้อมูลเหมือนกัน แต่นักวิจัยในชั้นเรียนจะเป็นผู้สังเกต มุ่งเน้นการวิพากษ์พัฒนาผู้เรียนโดยไม่ได้วางเป้าหมายไว้ว่าจะทำวิจัยเพื่อสร้างข้อความรู้ หรือเผยแพร่ได้เช่นกัน ข้อดีของการวิจัยในชั้นเรียน คือ จัดทำได้ง่าย รู้ผลเร็ว และสามารถนำผลไปใช้ในการพัฒนาได้ตรงความต้องการและทันเหตุการณ์

กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน

กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542 :7 - 10) ได้นำเสนอกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนไว้ 5 ขั้นตอนคือ

1. สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา
2. กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา
3. พัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม
4. นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้
5. สรุปผล

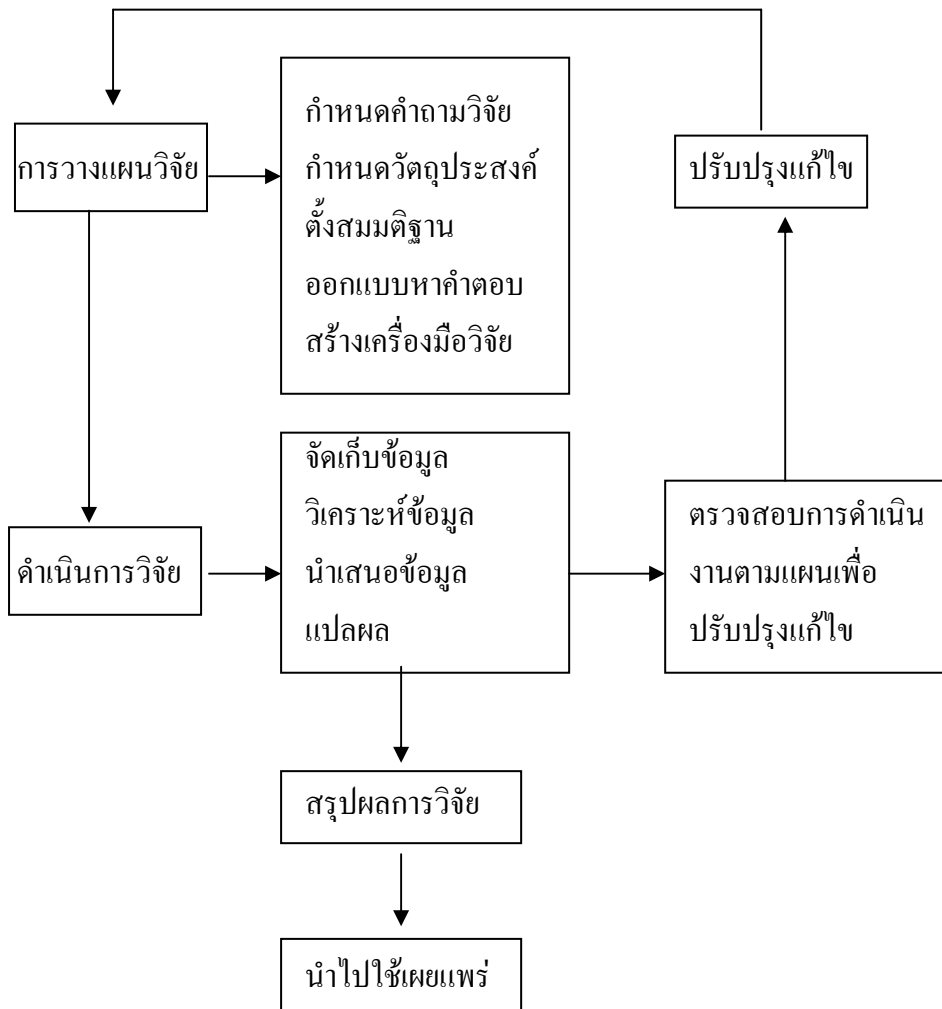
จากกรอบแนวคิดดังกล่าว พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2544 : 10-14) กล่าวถึงกระบวนการที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียนหรือการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนคือ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) ซึ่งเป็นวิธีการที่มีระบบ มีขั้นตอนตามภาพที่ 1

ภาพที่ 2.1 กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน 5 ขั้นตอน

ที่มา: พิมพ์นธ์ เตชะคุปต์ และคณะ, "การวิจัยในชั้นเรียน: หลักการสู่การปฏิบัติ"

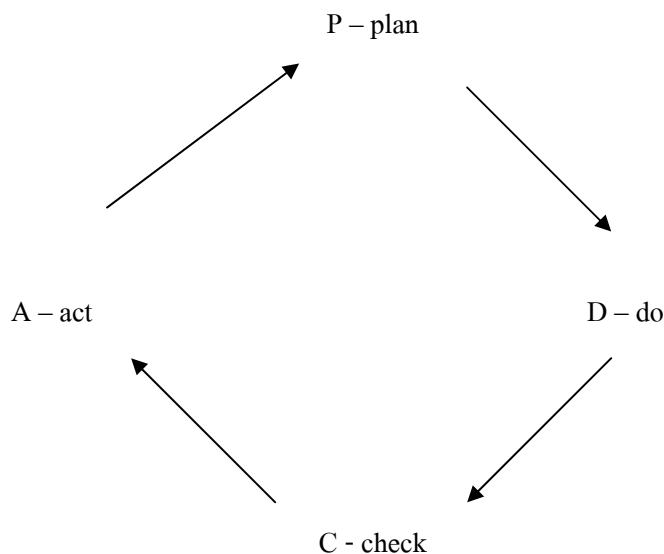
จากภาพที่ 1 ขั้นที่ 1, 2 และ 3 คือขั้นการวางแผนการวิจัย ขั้นที่ 4 คือขั้นดำเนินการวิจัย ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอข้อมูล แปรผล ในขั้นนี้มีการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนเพื่อปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยควรนำไปปรับปรุงลงมือปฏิบัติเพื่อปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 5 คือ การสรุปผลการวิจัย เป็นขั้นตอนกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2.2 กระบวนการวิจัย

ที่มา: พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ, "การวิจัยในชั้นเรียน: หลักการสู่การปฏิบัติ"

เมื่อนำกระบวนการวิจัยในแผนภูมิข้างต้นไปเปรียบเทียบกับวงจรเดมมิง (Deming Cycle) ซึ่งเป็นวงจรพัฒนาคุณภาพ และเป็นวงจรที่คนทั่วไปรู้จัก คือ PDCA ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 วงจรเดมมิ่ง

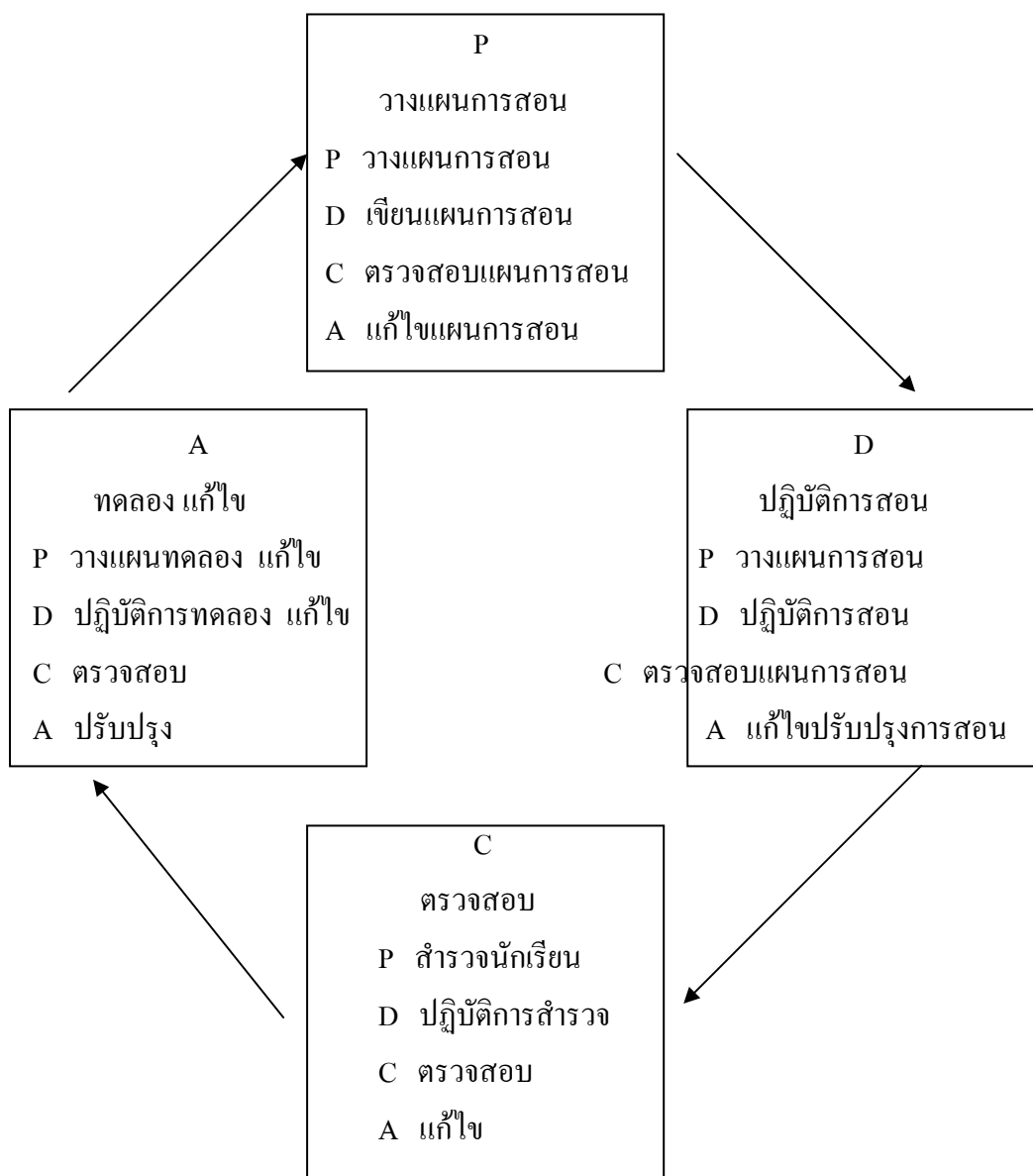
ที่มา: พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ, "การวิจัยในชั้นเรียน: หลักการสู่การปฏิบัติ"

ผลการเปรียบเทียบระหว่างขั้นตอนของกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ กับวงจร PDCA พบว่ามีความเหมือนและสอดคล้องกันดังนี้

1. วางแผนการวิจัย คือ P - plan
2. ดำเนินการวิจัย คือ D - do
3. ตรวจสอบการดำเนินงานตามแผน คือ C - check
4. ปรับปรุงแก้ไข คือ A - action

วงจร PDCA เป็นกระบวนการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนั้น การวิจัยในชั้นเรียนด้วยการใช้วงจร PDCA จึงต้องเริ่มต้นที่ละขั้น P - D - C - A และเคลื่อนหมุนไปเรื่อยๆ ในแต่ละขั้นหรือแต่ละตัวของวงจร ก็จะต้องมีวงจร PDCA ในตัวของมันเองด้วย

ตัวอย่าง การวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน ด้วยวงจร PDCA ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน ด้วยวงจร PDCA
ที่มา: พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ, "การวิจัยในชั้นเรียน: หลักการสู่การปฏิบัติ"

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา กรมวิชาการ (มปป. 42 - 43) กล่าวถึง การวิจัยในชั้นเรียนปัจจุบันได้นำแนวคิดและหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นพื้นฐานในการ ดำเนินงาน จึงได้นำแบบจำลอง (Model) ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาเป็นตัวแบบของกระบวนการ ดำเนินงาน ซึ่งแบบจำลองที่นำมาใช้และนิยมกันแพร่หลายได้แก่ แบบจำลองของเคมมิส และ เมตเทคการ์ด (Kemmis and Metaggart) แห่งมหาวิทยาลัย Deakin ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งแบ่ง กระบวนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. วางแผน (Plan) ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดการปฏิบัติงาน ซึ่งใช้กระบวนการวิเคราะห์ ระบุปัญหาของผู้เรียน การกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขป้องกัน หรือพัฒนามาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือที่เรียกว่า แผนการสอนนั่นเอง แนวทางในการพัฒนา แก้ปัญหาได้แก่นวัตกรรมที่ครูอาจจัดหา หรือสร้างขึ้นมาใช้เอง นอกจากนี้ยังประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญๆต่างๆของการนำนวัตกรรมไปใช้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการใช้นวัตกรรม รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ต่างๆที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมนั้นๆ

2. ปฏิบัติตามแผน (Act) เป็นการนำแผนการสอนไปใช้จริง ซึ่งก่อนใช้ครูอาจทำการประเมินแผนก่อน เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของแผนนั่นเอง

3. สังเกตผลการปฏิบัติ (Observe) เป็นขั้นตอนของการสังเกตผลการปฏิบัติของครูขณะที่ใช้แผน ซึ่งขั้นตอนนี้จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการใช้นวัตกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บได้ รวมทั้งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงสัมฤทธิ์ผลของการใช้นวัตกรรมนั้นๆ ด้วย

4. สะท้อนผลหรือสะท้อนความคิด (Reflect) เป็นขั้นตอนของการนำผลที่ได้มา พินิจวิเคราะห์ แปลผล อภิปรายผล โดยรับฟังการวิพากษ์ วิจารณ์จากผู้ที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครูได้แก่ นักเรียน เพื่อนครู ผู้บริหาร โรงเรียน ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผนปฏิบัติงานของครูต่อไป

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนทั้ง 4 ขั้นตอนจะดำเนินการอย่างต่อเนื่องเนื่องผลการสะท้อนความคิดอาจนำไปสู่ การปรับปรุงแผน และเข้าสู่วงจรของการวิจัยอีกครั้ง จึงทำให้กระบวนการนี้มีลักษณะต่อเนื่อง เป็นเกลียวของกระบวนการที่เกิดขึ้นจนกว่าผลที่ได้จะบรรลุตามที่มุ่งหวัง หรือปัญหาได้รับการแก้ไขให้ทุเลาหรือหมดไปแล้ว ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบระหว่างวงจรเดมมิง (Deming Cycle) กับแบบจำลอง (Model) ของเคมมิสและเมตเทกการ์ด (Kemmis and Metaggart) พบว่ากระบวนการวิจัยทั้ง 2 แบบ มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540 : เอกสารอัดสำเนา) กล่าวถึงกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนจะมีการดำเนินการที่เป็นขั้นตอน โดยยึดหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์และได้นำมาขยายให้เป็นขั้นตอนที่ละเอียดต่อเนื่อง เพื่อสะดวกในการปฏิบัติ ครูอาจารย์ จึงสามารถวางแผนดำเนินงานไว้ล่วงหน้าได้ ขั้นตอนของการทำวิจัยในชั้นเรียน มีดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน

การวิจัยในชั้นเรียนเรื่องใดๆ ก็ตาม จะต้องเริ่มต้นด้วยการมองปัญหาของเรื่อง ที่วิจัยอย่างชัดเจน เพราะการมองปัญหานั้นนำไปสู่ความต้องการในการแก้ไข ปรับปรุง หรือการพัฒนาได้ และความต้องการนี้จะนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจะสามารถมองปัญหาการเรียนการสอนในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบได้อย่างชัดเจน โดยทำการสำรวจข้อบกพร่อง และวิเคราะห์ปัญหา กล่าวคือ จะต้องค้นหาว่า นักเรียนมีความบกพร่องจุดใด เนื่องจากสาเหตุอะไร ซึ่งอาจได้จาก

การระดมพลังสมอง ตรวจสอบแบบฝึกหัด จากผลการสอบปลายภาคเรียน หรือจากผลการวิจัย เมื่อสำรวจข้อบกพร่องได้แล้วนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุและความต้องการในการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุนั้นๆ แล้วเขียนออกมาในรูปวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สิ่งที่ครู อาจารย์ได้รับจากขั้นตอนนี้คือ กำหนดปัญหาการเรียนการสอน ได้อย่างเจาะจง และชัดเจน เพื่อนำเสนอเขียนสภาพปัญหาของนักเรียน และนอกจากนี้ ครู อาจารย์ สามารถเขียน วัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เมื่อได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วก็ควรที่จะศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เรื่องที่จะทำการวิจัยนั้นว่ามีอยู่ก่อนแล้วบ้างอย่างไร งานวิจัยที่จะทำนั้นมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎี ใดๆ ทั้งนี้เพื่อแสดงความต่อเนื่องทางวิชาการที่ต้องการที่จะมีส่วนสร้างเสริมให้เจริญก้าวหน้า ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ช่วย ครู อาจารย์ในเรื่องต่อไปนี้

1. มองปัญหาที่วิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ได้แนวคิด ความรู้พื้นฐาน ตลอดจนทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับประเด็น (ตัวแปร)

ที่จะศึกษา

3. เห็นแนวทางในการศึกษาปัญหา
4. สามารถอธิบายปัญหา โดยเฉพาะการกำหนดขอบเขตของการวิจัย และสามารถ

อธิบายตัวแปรที่จะศึกษา

5. สามารถตั้งสมมุติฐานได้อย่างสมเหตุสมผล
6. เลือกเทคนิคการสุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม
7. เลือกเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้อง
8. เลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

สิ่งที่ ครู อาจารย์ จะได้จากการดำเนิน การในขั้น ตอนนี้คือ ได้เทคนิค ในการแก้ปัญหาที่ สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี หรือเอกสารงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว ซึ่งทำให้แนวคิดของ ครู อาจารย์ นำเชื่อถือยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

นวัตกรรมเป็นรูปแบบ หรือวิธีการแก้ปัญหาที่ ครู อาจารย์ สร้างขึ้นมาเอง หรือ นำเอา รูปแบบหรือวิธีการที่ผู้อื่นที่ทำได้แล้วมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไข เช่น

1. บทเรียนสำเร็จรูป เหมาะสมกับนักเรียนที่เรียนช้า
2. ชุดการสอนเหมาะสมกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
3. คู่มือครู เหมาะสมกับปัญหาการขาดคู่มือการสอน

สิ่งที่ ครู อาจารย์ จะได้จากการดำเนินการในขั้นตอนนี้ คือ ได้นวัตกรรมที่คาดว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบการทดลอง

การทดลองทำได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับลักษณะของนวัตกรรม จำนวนกลุ่มนักเรียนที่ทดลอง และจำนวนครั้งของการวัดตัวแปรที่ศึกษา แต่ละแบบมีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ฉะนั้นครู อาจารย์จะต้องออกแบบการทดลองให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสมมุติฐานการวิจัย โดยคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่วัด

สิ่งที่ ครู อาจารย์จะได้จากการดำเนินการในขั้นตอนนี้คือ ได้รูปแบบการทดลองนวัตกรรมที่เหมาะสม น่าเชื่อถือ เพื่อพิสูจน์ว่านวัตกรรมนั้นมีประสิทธิภาพและใช้แก้ปัญหาได้หรือไม่

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะใช้เครื่องมือชนิดใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตัวแปรที่จะวัด เช่น ถ้าต้องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เครื่องมือวัด คือแบบทดสอบ ถ้าต้องการความคิดเห็นเครื่องมือวัดคือ แบบสอบถามความคิดเห็น ถ้าต้องการวัดเจตคติ เครื่องมือวัดคือ แบบวัดเจตคติ เป็นต้น เครื่องมือวัดแบ่งออกได้หลายชนิด แต่ละชนิดเหมาะกับข้อมูลแต่ละลักษณะ จึงจำเป็นต้องศึกษาเครื่องมือแต่ละชนิด ทั้งในแง่ลักษณะของเครื่องมือวัด วิธีการสร้างและข้อดี ข้อจำกัด เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสม

เมื่อครู อาจารย์ได้สร้างเครื่องมือวัด หรือปรับปรุงเครื่องมือวัดที่ผู้อื่นสร้างไว้แล้วจะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพ ของเครื่องมือก่อนที่จะนำไปใช้จริง โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรที่ศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด เช่น ความตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ถ้าหากเครื่องมือมีคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ จะต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุปผล

เมื่อครู อาจารย์ สร้างนวัตกรรมและเครื่องมือวัดเสร็จแล้ว ขั้นต่อไปคือ นำเอานวัตกรรมนั้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ตามแนวทางที่กำหนดไว้ การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุปผลข้อมูล ถ้าจะให้เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้อง จะต้องปฏิบัติตามปฏิบัติงานแสดงเวลา และระยะเวลาของการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนด้วย

สิ่งที่ครูอาจารย์จะได้จากการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ คือ ได้ปฏิทินปฏิบัติงาน ได้ดำเนินการทดลอง ได้เก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลไปวิเคราะห์ และสรุปผลการทดลอง

ขั้นตอนที่ 7 การเขียนรายงานการวิจัย

การเขียนรายงานการวิจัยเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย เป็นการรายงาน การวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้น วิเคราะห์และสำรวจปัญหา การพัฒนารูปแบบ การทดลองใช้รูปแบบเพื่อแก้ปัญหา จนกระทั่งถึงการวิเคราะห์ผล สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ การเขียนรายงานมีประโยชน์อย่างมากทั้งต่อตัวครู อาจารย์ และผู้อื่น เพราะการเขียนรายงานการวิจัย เป็นการเสนอสิ่งที่ได้ศึกษา

ค้นคว้าอย่างเป็นระบบให้ผู้อื่นทราบ เพื่อจะได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนำไปใช้ประโยชน์อ้างอิงได้

สิ่งที่ครู อาจารย์จะได้จากการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ คือ ได้รายงานวิจัยที่เขียนถูกต้องตามรูปแบบ

การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 :15-17) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พ.ศ.2545 มาตราที่ 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2533) ได้สรุปและเรียบเรียงแนวคิดเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยของครู จากนักวิจัย นักวิชาการ นักการศึกษา รวมทั้งคณะครู อาจารย์ผู้สอน ทั้งในระดับมัธยมและอุดมศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่เข้ามาวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งจัดประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา โดยตรง กองวิจัยทางการศึกษา กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ เมื่อวันที่ 11-13 กันยายน 2533 ที่จังหวัดลพบุรี สรุป ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ดังนี้ (วีรพล ฉลาดเข้ม 2544 :35-36)

1. ควรให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยแก่ครู โดยการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาการวิจัยในระดับจังหวัด ในแต่ละจังหวัดก็มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ประสานที่ชัดเจนทั้งในด้านภาระหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแต่ละท้องถิ่น
2. จะต้องจัดศูนย์สารสนเทศในแต่ละระดับจังหวัด และกลุ่มโรงเรียนเพื่อบริการข่าวสารและอำนวยความสะดวกในการใช้เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้าที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. ควรเน้นให้ทุก ๆ หน่วยงานทางการศึกษาตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยกับการพัฒนาการเรียนการสอน โดยเฉพาะในระดับสถาบันการศึกษาจะต้องมีครูผู้นำทางการวิจัยทุก ๆ สถาบันการศึกษา

4. รัฐต้องให้ความสำคัญของการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการวิจัยทางการศึกษาของชาติ และควรให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาร่วมกันอย่างต่อเนื่องและมีการติดตามดูแล และประเมินผลอย่างใกล้ชิด

5. ควรให้การอบรม ประชุม สัมมนา ให้ความรู้ความเข้าใจและแนวทางปฏิบัติงานวิจัยให้กับครูอาจารย์ผู้สอนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งชี้แนะแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการของการวิจัยให้ทิศทางที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น จะต้องสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกัน ในระหว่างหน่วยงานต่อหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารหรือข้อมูลทางการวิจัยการศึกษา อาจมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงที่เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ระหว่างผู้ทำการวิจัยกับผู้นำผลการวิจัยผลการวิจัยไปใช้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

6. จะต้องช่วยกันสร้างขวัญกำลังใจสำหรับนักวิจัยท้องถิ่น ให้มีความมุ่งมั่นในงานวิจัยเพื่อพัฒนาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการเรียนการสอนตามหน้าที่ที่รับผิดชอบในโรงเรียน

7. ควรให้ความสำคัญต่อครูผู้ทำวิจัยในสถาบันการศึกษาที่ได้ผลิตผลงานวิจัย เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน ตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ เช่น การเผยแพร่เกียรติคุณของนักวิจัยการคัดเลือกผลงานวิจัยดีเด่นทั้งในระดับจังหวัด เขตการศึกษาและระดับประเทศ

8. ควรให้มีการปลูกฝังจริยธรรมและจรรยาบรรณของนักวิจัยในท้องถิ่นเพื่อสร้างความรักและศรัทธาต่อการพัฒนาการวิจัย

9. ควรจัดให้มีชมรมนักวิจัยในแต่ละจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ประสานกิจกรรมการวิจัย การพัฒนาการเรียนการสอนในท้องถิ่น

10. กำหนดบทบาทและหน้าที่ของเครือข่ายการวิจัยให้ชัดเจน โดยพิจารณาถึงอุปสรรคและความต้องการทั้งในระดับผู้ปฏิบัติและระดับผู้บริหารในแต่ละหน่วยงาน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

11. จะต้องจัดตั้งองค์กรและบุคลากรประสานงานวิจัยในระดับเขตการศึกษาและระดับจังหวัดและเป็นหน่วยงานอิสระทางการวิจัย ทั้งนี้ไม่เพียงแต่หน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น แต่รวมถึงหน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาเอกชน เป็นต้น ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยด้วย และประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาของชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาด้วยระบบเทคนิควิธีการของกระบวนการวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้กำหนดนโยบายการวิจัย ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2542-2544) สรุปประเด็นที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้ดังนี้

1. นโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนวิจัยระบุว่า

ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัย โดยใช้รูปแบบการวิจัยที่หลากหลาย เพื่อพัฒนา นโยบายและดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานทุกระดับ และกระบวนการเรียนการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาการบริหารและการจัดการ การนิเทศการศึกษา การวัดและ ประเมินผล ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบุคคลชุมชน และองค์กรต่างๆ โดยมีเป้าหมายและ มาตรการดังนี้

เป้าหมายที่ 2 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ ผู้เรียนและระดับการศึกษา

มาตรการ

1. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริเข้าสู่ กระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน
2. ให้มีการวิจัยรูปแบบการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ใน โรงเรียนและชุมชน
3. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านวิชาชีพ ที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบ อาชีพ
4. ให้มีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้
5. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตาม ศักยภาพครบทุกด้าน
6. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการ พิเศษ
7. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรครอบครัวการศึกษา
8. ให้มีการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการสร้างทักษะชีวิตของผู้เรียน
9. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบวิถีชีวิตประชาธิปไตย
10. ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและสำนึกความเป็นไทย
11. ให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
12. ให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. นโยบายการสร้างและพัฒนาบุคลากรทางการวิจัย ระบุว่า

เร่งรัดให้มีการสร้างและพัฒนาบุคลากรทางการวิจัยขึ้นในหน่วยงานให้ความรู้ความเข้าใจ ในการทำวิจัยและสามารถนำ ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการทำวิจัย เพื่อพัฒนาในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป้าหมายและมาตรการดังนี้

เป้าหมายที่ 1 มีการสร้างบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคลากรทางการวิจัย

มาตรการ

1. ให้มีการสร้างบรรยากาศทางการวิจัย เพื่อกระตุ้นบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ให้มีความสนใจและเห็นความสำคัญของการวิจัย โดยมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัด นิทรรศการ การนำเสนอผลงานวิจัย การสัมมนาวิชาการ การจัดมุมวิจัยในหน่วยงาน หรือแหล่ง วิชาการ
2. ให้มีการให้ความรู้ทางด้านการวิจัยแก่บุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ และสนับสนุนให้ ทำการวิจัยรวมทั้งอำนวยความสะดวกให้สามารถทำวิจัยได้อย่างหลากหลาย
3. ให้มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ในรูปแบบของการประชุมสัมมนาทางการวิจัย
4. ให้มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางการวิจัยแจกจ่ายให้บุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ
5. ให้มีการอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในรูปแบบการให้ตัวอย่างงานวิจัยเอกสารที่ เกี่ยวข้องรวมทั้งให้คำปรึกษาและข้อคิดทางการวิจัย

3. นโยบายการบริหารและการจัดการด้านการวิจัย ระบุว่า

เร่งรัดให้หน่วยงานทุกระดับจัดหาและสนับสนุนให้งบประมาณจัดระบบสารสนเทศ นิเทศติดตามและประเมินผล เพื่อให้การดำเนินการวิจัยของบุคลากรและหน่วยงานสามารถ ดำเนินการวิจัยและนำผลการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมาย และมาตรการ ดังนี้

เป้าหมาย

1. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานทุกระดับให้การอุดหนุนทุนการวิจัยพัฒนา บุคลากรการเผยแพร่การวิจัย การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการ และให้ คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัย ได้อย่างทั่วถึง
2. มีการประสานงานกับบุคคล ชุมชน และองค์กรต่างๆ เพื่อความร่วมมือการระดม สรรพกำลังให้การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการวิจัย
3. มีการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยทั้งภายในและภายนอก หน่วยงานให้ความสะดวกรวดเร็วและง่ายต่อการศึกษาค้นคว้า
4. มีการนิเทศ ติดตามผลและประเมินผลการทำวิจัยอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

มาตรการ

1. ให้นำหน่วยงานทุกระดับมีการจัดหางบประมาณสนับสนุนให้ทุนอุดหนุนการวิจัย การพัฒนาบุคลากรการเผยแพร่งานวิจัยอย่างทั่วถึง
2. ให้มีการประสานความร่วมมือกับบุคคล และองค์กรต่างๆ เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุน การดำเนินการวิจัย
3. ให้มีการจัดระบบและเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยที่เป็นปัจจุบันและ ทันสมัย
4. ให้มีการจัดทำแผนพัฒนางานวิจัยในทุกระดับ เพื่อให้มีผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ให้มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลเพื่อให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัย
6. ให้มีการยกย่อง ชมเชย เชิดชูเกียรติแก่บุคลากร และหน่วยงานที่ผลิตผลงานวิจัยดี มีคุณภาพ

บัญชา อึ้งสกุล (2539) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริม สนับสนุนครูผู้สอนในโรงเรียนให้มีกำลังใจและความสามารถทำงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้ เสนอบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูภายใน โรงเรียน 5 ประการ ดังนี้

1. การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียนที่เป็นการกระตุ้นและสนับสนุน ให้ครูทำวิจัยในโรงเรียนจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งผู้บริหาร หรือหน่วยงานการศึกษา ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจในการจัดกระบวนการการบริหารให้เอื้อต่อการดำเนินงานวิจัยใน โรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียนเพื่อเกิดคุณประโยชน์ ต่อการปฏิบัติงานวิจัยในโรงเรียนของครู ได้แก่

- 1.1 จัดให้มีนโยบายหรือข้อกำหนดเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยที่ชัดเจน
- 1.2 ประชุมชี้แจงคณะครูเพื่อให้ทราบนโยบาย วัตถุประสงค์และบทบาทหน้าที่ ครูต้องการทำวิจัย เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
- 1.3 สนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัย
- 1.4 หาอุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อส่งเสริมการทำวิจัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องคิดคำนวณ กระดาษอัดสำเนา เป็นต้น
- 1.5 จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการทำวิจัย เช่น จัดให้มีห้องหรือมุมใดมุมหนึ่ง สำหรับศึกษาค้นคว้างานวิจัย
- 1.6 ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในการหาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เป็น ประโยชน์ต่อครูผู้ทำวิจัย

1.7 จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการวิจัยด้านการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อทำวิจัย

1.8 ติดตามดูแลการทำวิจัยของครูให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการวิจัย

1.9 ติดตามเพื่อให้รับรู้ปัญหาข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อยของครู จนได้จุดที่ควรปรับปรุงครูให้ทำวิจัย

2. การให้ความสำคัญรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียนที่เป็นการให้เกียรติและยกย่องครูที่มีความสามารถในด้านการวิจัย ซึ่งผู้บริหารหรือหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ให้ความสำคัญที่จะทำให้อุทิศกำลังใจ และความภาคภูมิใจในผลงานการวิจัยของตนเอง รวมทั้งเผยแพร่ผลการวิจัยให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ได้แก่

2.1 ให้การยกย่องชมเชยแก่ครูผู้ทำวิจัยต่อที่ประชุมในโรงเรียนและที่อื่นๆ

2.2 ให้เกียรติบัตรหรือรางวัลแก่ครูผู้ทำวิจัย

2.3 สนับสนุนให้ครูผู้ทำวิจัยเป็นตัวแทนเข้าร่วมประชุมสัมมนาด้านการวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

2.4 จัดให้ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านความรู้และประสบการณ์การวิจัย

2.5 ให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะนโยบายในการบริหารงานวิจัย

2.6 จัดและส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมรับผิดชอบในโครงการวิจัยของโรงเรียน

2.7 ส่งเสริมให้ครูที่มีความรู้ความสามารถทางการวิจัยเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้ครู

2.8 สนับสนุนให้ครูที่มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยเป็นครูพี่เลี้ยงในการทำวิจัยของครู

2.9 ส่งเสริมให้ครูในสายวิชาเดียวกันได้มีโอกาสปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการทำวิจัยซึ่งกันและกัน

2.10 สนับสนุนให้นำผลการวิจัยไปเผยแพร่ให้เป็นที่ประจักษ์แก่คนทั่วไป

3. การให้ความสำคัญกับงานวิจัยในโรงเรียนที่เป็นการให้ความสำคัญและมองเห็นคุณประโยชน์ของงานวิจัยที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารหรือหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจในการกระตุ้นให้ครูแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนได้แก่

3.1 ชี้นำ กระตุ้นให้ครูเกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้องการวิจัยเป็นพื้นฐาน

3.2 ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยและค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน

3.3 สนับสนุนให้ครูมีโอกาสศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

3.4 เปิดโอกาสให้ครูไปค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นอกโรงเรียนในเวลาว่างจากการสอน

3.5 ส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยการแนะนำ ให้ครูอ่านหนังสือ ตำรา เอกสารและวารสารต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

3.6 ติดต่อประสานงานเพื่อแสวงหาแหล่งความรู้หรือที่ปรึกษางานวิจัยให้ครูทราบ

3.7 จัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและแนวปฏิบัติงานวิจัย

3.8 จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการวิจัย เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของครู

3.9 จัดให้มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายเสริมความรู้เรื่องการวิจัย

3.10 นำผลงานวิจัยในโรงเรียนไปใช้เพื่อวางแผนกำหนดนโยบายของโรงเรียน

4. การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียนที่เป็นพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติต่อครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารหรือหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจและเอาใจใส่ดูแลเพื่อให้ครูทำวิจัยในโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือ ทั้งในด้านความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ได้แก่

4.1 จัดระบบดูแลเอาใจใส่ครูให้ทำการวิจัยที่สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของตน

4.2 พยายามให้คำแนะนำด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

4.3 ให้ความช่วยเหลือครูในการแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อการดำเนินการวิจัย

4.4 มีส่วนร่วมในการให้การนิเทศเกี่ยวกับการวิจัยแก่ครู

4.5 มีส่วนร่วมในการแสวงหาทางเลือกใหม่ๆในการแก้ปัญหาที่นำไปสู่งานวิจัยในชั้นเรียน

4.6 ส่งเสริมให้มีครูผู้นำด้านการวิจัยเพื่อจูงใจครูให้ทำวิจัย

4.7 จัดระบบงานในโรงเรียนให้เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ครู เช่น มีความเป็นอิสระ กล้าคิด ค้นคว้า และวิจัยทดลองความคิดใหม่ ๆ

4.8 มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและพิจารณาหัวข้อวิจัย เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

4.9 มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา จนได้แนวทางที่จะนำไปสู่การวิจัย

4.10 มีส่วนร่วมในการคิดทางเลือกนวัตกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อการวิจัย เช่น สื่อหรืออุปกรณ์การสอน เป็นต้น

5. การส่งเสริมในด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของ ครูผู้ทำวิจัยใน โรงเรียนที่เป็น การบำเหน็จความรับผิดชอบ หรือการนำไปใช้เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นตามภาระ หน้าที่ของครูที่เกิด จากผลของการที่ครูที่ทำวิจัยใน โรงเรียน ซึ่งผู้บริหารหรือหน่วยงานการศึกษา ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ ไม่ให้ความสำคัญในการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน โดยใช้ผลงานวิจัยของครูเป็นเกณฑ์ส่วน หนึ่ง เพื่อพิจารณาความดีความชอบ หรือการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานของครูให้สูงขึ้น ได้แก่

5.1 กระตุ้นให้ช่วยๆให้ครูคิดปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย อันเป็นความก้าวหน้าของอาชีพครู

5.2 การผลิตงานวิจัยใน โรงเรียนถือเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบ

5.3 พิจารณาให้ความดีความชอบแก่ครูที่ทำวิจัย แล้วนำผลการวิจัยไปปรับปรุง ในหน้าที่

5.4 ให้โอกาสครูมีผลงานวิจัยได้ศึกษาต่อเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะของตน

5.5 ให้การสนับสนุนผลงานวิจัยของครู เพื่อนำไปขอเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น

5.6 เปิดโอกาสให้ครูผู้มีผลงานวิจัยสามารถสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่การงาน ในระดับสูงขึ้น

5.7 ส่งเสริมให้ครูมีผลงานวิจัยมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน

5.8 มอบหมายภาระหน้าที่ให้ครูผู้ผลงานวิจัย ได้รับผิดชอบในงานที่ต้องใช้ ความรู้ความสามารถสูงขึ้น

5.9 สนับสนุนให้ครูมีผลงานวิจัยให้ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้นำทางวิชาการ

5.10 ส่งเสริมให้ครูผู้มีผลงานวิจัยนำผลงานวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่ง ในการได้รับ ตำแหน่งอื่นสูงกว่าเดิม

สรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าวข้างต้นนั้น มุ่งสนับสนุน และส่งเสริมครูผู้ทำวิจัยในปัจจุบันต่างๆซึ่ง โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร จะ ดำเนินการจัดให้มีขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูผู้ทำวิจัย และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการ ทำวิจัย เพื่อให้ได้ผลงานการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้นั้น ต้องประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านความรู้และทักษะการวิจัยโดยกิจกรรมที่ควรจัดให้ ได้แก่ การจัดให้มี

การสัมมนาวิชาการด้านการวิจัย จัดอบรมให้ความรู้ด้านการวิจัย โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่างๆ การส่งเสริมการวิจัยเป็นกลุ่ม โดยมีครูผู้นำด้านวิจัย การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีโอกาสศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มวิทยฐานะ ตลอดจนจัดให้มีคำปรึกษา นิเทศติดตามผลการดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ หรือบุคคลผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านการวิจัย เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านงบประมาณสนับสนุนอุดหนุนการวิจัยในชั้นเรียน เพราะการวิจัยเรื่องหนึ่งๆ ย่อมต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้นเรื่องเงินทุนอุดหนุนจึงเป็นปัจจัยที่ผู้วิจัยหรือหน่วยงานด้านต้นสังกัดจำเป็นต้องมีความสามารถในการแสวงหา หรือจัดสรรงบประมาณสำหรับใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสม

3. ปัจจัยด้านเวลา ในการวิจัยแต่ละเรื่องต้องอาศัยเวลาดำเนินการที่ยาวนาน ตั้งแต่เลือกหัวข้อ หรือปัญหาที่จะทำวิจัย การศึกษาที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปอภิปรายผลการวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะต้องบริหารเวลาเพื่อการวิจัยด้วยการทำปฏิทินดำเนินการวิจัย จะช่วยให้การดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

4. ปัจจัยด้านอุปกรณ์ แหล่งค้นคว้าและเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นๆ ได้แก่ เอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีเครื่องคำนวณ เครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้เก็บเอกสาร ตลอดจนบริการต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าประกอบ การวิจัย

5. ปัจจัยด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยคือ การให้ความร่วมมือสนับสนุนและการช่วยเหลือในการวิจัย ได้แก่ ที่ปรึกษาการทำวิจัย เพื่อนครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง หน่วยงานเอกชนหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการให้ความร่วมมือจากนักเรียนซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน

6. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการกระตุ้นให้ครูผู้ทำวิจัยได้ทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งผู้วิจัยและผู้บริหารจะต้องสร้างให้มีขึ้นภายในโรงเรียนได้แก่ แรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก แรงจูงใจภายในคือ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย ส่วนแรงจูงใจภายนอกคือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดหลายคนมองว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยุ่งยากที่ทำให้ต้องเสียเวลาไปกับการศึกษาค้นคว้า แทนที่จะให้เวลากับการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ก็ต้องเสียเวลาส่วนหนึ่งไป ซึ่งอันที่จริงแล้ว ถ้านักเรียนไม่พร้อม บรรยากาศสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม ครูไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเป็นต้น ถึงแม้ครูจะตั้งใจทุ่มเวลากับการสอนอย่างเต็มที่เท่าไรก็ตาม ก็ไม่ทำให้ผลที่ได้รับคุ้มค่าถ้าครูยังไม่ได้ขจัดปัญหาในชั้นเรียนให้เบาบางลง ตรงกันข้าม ถ้านักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนบรรยากาศเอื้ออำนวย ครูมีเทคนิคการสอนใหม่ ๆ รู้จักใช้สื่อมาช่วยสอน การเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้นได้ง่ายโดยครูไม่ต้องเหนื่อยมาก ในทำนองเดียวกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็จะสูงขึ้น การทำวิจัยในชั้นเรียนสามารถทำควบคู่ไปกับการเรียน

การสอนได้ สอนไปด้วยวิจัยไปด้วย แล้วนำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็จะสูงขึ้น การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและนักการศึกษาควรให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่ตนเองรับผิดชอบให้มากขึ้น สิ่งสำคัญครูผู้สอนต้องมีความตั้งใจจริง สนใจใฝ่หาความรู้ อย่าคิดตนเองไม่มีความรู้เรื่องวิจัยแล้วทำวิจัยไม่ได้ การวิจัยในชั้นเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน ยกย่องคุณภาพการเรียนการสอน ดังนั้นจึงไม่เน้นระเบียบวิธีวิจัยมากนัก แต่เน้นที่ผลที่ได้มากับการแก้ปัญหา มากกว่าข้อดีของครูผู้สอนก็คือเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียน เป็นผู้ใช้หลักสูตร โดยตรงย่อมจะต้องมีความรู้ความเข้าใจมากกว่าคนอื่น

บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นหัวใจของสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้การส่งเสริมเพื่อเสริมให้ผลสัมฤทธิ์ทางการสอนของครูมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิผลแก่นักเรียนและองค์การเพราะการศึกษาวิจัยจะช่วยให้ครูทราบว่า จะจัดการศึกษาอย่างไรจึงถือว่ายึดผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นไปตามความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพครูต้องศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อสรุปว่าสอนอย่างไรจึงจะเสริมกระบวนการคิด การฝึกทักษะการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ดังนั้น ผู้บริหารควรให้การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนดังนี้

1. การส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

ครู ถือว่าเป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา ครูจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นครูที่ดี เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการกระตุ้นช่วยให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ ครูต้องเป็นที่ยอมรับนับถือในฐานะปราชญ์บุคคล และเป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครอง เป็นผู้ร่วมงานที่ดีในสถานศึกษา เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาตนเอง และการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ

ดังนั้นการส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของผู้บริหาร การให้ความรู้ที่ถูกต้องจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ดี มีเจตคติที่ดี เป็นแรงเสริมที่จะทำให้เกิดความต้องการในการดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งผู้บริหารสามารถดำเนินการส่งเสริมได้ดังนี้

1) ชั้นเตรียมการ ผู้บริหารควรมีการปฐมนิเทศประชุมชี้แจงครูในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งให้เห็นความสำคัญของการวิจัย และเป็นมาตรการข้อหนึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่จะต้องส่งเสริมให้ครูทุกคนได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอน

รุ่ง เจนจิต (ม.ป.ป.: 12) ได้ให้ความหมายของการปฐมนิเทศไว้ว่า “การปฐมนิเทศคือกิจกรรมทางด้านการบริหารบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพยายามแนะนำบุคลากรใหม่ให้รู้จักกับงาน และให้รู้จักงานในหน้าที่ที่ต้องทำ”

ดังนั้นการที่จะเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน จำเป็นต้องปฐมนิเทศครูให้เข้าใจถึงความสำคัญและเห็นประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนเสียก่อนเพื่อที่จะได้มีทัศนคติที่ดี และมีความพยายามในการทำวิจัยในชั้นเรียน

2) จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยมีเป้าหมาย เพื่อให้ครูทราบถึงวิธีการทำวิจัยเห็นคุณค่าและความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน

3) การส่งเสริมให้ครูไปศึกษาดูงานกับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนจะสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ ครู เป็นการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง

เลขา ปิยะอัจฉริยะ และ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2544: 2) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าครูอาจเป็นแบบอย่างของการเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนครู จากนักวิจัยภายนอก หรือผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ครูเปิดใจกว้าง รับรู้นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ พร้อมทั้งจะร่วมคิดร่วมทำงาน และยอมรับความคิดเห็น และคำวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อพัฒนางานให้ดีขึ้น

4) สร้างครูผู้นำทางการวิจัย เนื่องจากถึงแม้จะมีการดำเนินการอบรมให้ความรู้เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียนแล้วก็ตาม ก็ยังคงเป็นเรื่องยากที่จะทำให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนออกมาเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะครูซึ่งยังไม่เคยผ่านการวิจัยมาก่อน ฉะนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนควรสร้างครูผู้นำในการทำวิจัยจำนวนหนึ่งก่อนเป็นการนำร่อง และเป็นแกนนำที่คอยให้คำแนะนำครูที่เพิ่งเริ่มทำการวิจัย

สรุปว่า การให้ความรู้แก่ครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการพัฒนาการศึกษา จะช่วยก่อให้เกิดการพัฒนา เปลี่ยนแปลงในทางที่ดี และมีคุณภาพก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีต่อการเรียนการสอน ยังส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้นอีกด้วย

2. การส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน

ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน หรือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะฉะนั้นจะต้องทำให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งสอดคล้องในกระบวนการเรียนการสอน สัมพันธ์กับการสอน และเป็นการสนองตอบต่อนโยบายของกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2545 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปฏิรูปการศึกษา มาตราการข้อที่ 3 กล่าวไว้ว่า ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน และพัฒนาผลงานทางวิชาการของครู(กรมสามัญศึกษา, 2545: 4)

วัลลภ กันทรพัย (2541: 54-55) มีความเห็นสรุปได้ว่า ผู้บริหารกับการวิจัยในสถานศึกษา ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง เพราะการวิจัยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยทำให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จตามเงื่อนไข ดังนั้นผู้บริหารควรมีบทบาทในการส่งเสริมการทำวิจัยในสถานศึกษา ดังนี้

1) ส่งเสริมให้บุคลากรทำวิจัยเพื่อพัฒนางานที่ตนรับผิดชอบ และนำผลการวิจัยไปใช้จริง หรือไม่ก็พยายามศึกษาผลงานวิจัยที่เขาทำอยู่แล้ว นำมาใช้ในงานของตนเพื่อส่งเสริมประสบความสำเร็จ ผู้บริหารควรกระตุ้นชี้แนะหาทางเพิ่มเติมความรู้ความสามารถด้านการวิจัยให้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ติดตามแสดงความสนใจตลอดจนรับทราบผลวิจัย หรือผลการศึกษางานวิจัยของครู

2) ผู้บริหารควรลงมือทำวิจัย หรือริเริ่มให้มีการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนางาน หรือสถานศึกษา ซึ่งหมายถึงงานภาพรวม งานเชิงบริหารหรืองานอื่น ๆ ที่ผู้บริหารต้องดูแลผู้บริหารอาจลงมือทำเองในฐานะผู้วิจัย หรือตั้งคณะทำงานขึ้น โดยผู้บริหารเป็นผู้ร่วมคิดและตัดสินใจ คณะทำงานเป็นผู้ลงมือทำแต่ผู้บริหารต้องรับรู้ผลวิจัย และเป็นผู้นำผลวิจัยยัง ไปใช้ โดยตรง หรือส่งให้ผู้ร่วมงานใช้ รวมทั้งผู้บริหารควรวางแผนและดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้ผลวิจัยของตนเอง และของผู้อื่นเป็นฐานด้วย

สรุปว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษาทำการวิจัยในชั้นเรียน โดยต้องเริ่มจากตัวผู้บริหารเอง โดยกำหนดการวิจัยงานในภาพรวมของโรงเรียน นำผลการวิจัยมาใช้ในการบริหารปรับปรุงพัฒนางาน ผลสะท้อนที่ตามออกมาคือการสร้างคณะกรรมการดำเนินงานวิจัยในสถานศึกษาก็คือ ครู เมื่อเห็นแบบอย่างที่ดีและเห็นผลประโยชน์ในการทำวิจัยไปใช้ในการพัฒนางาน ก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำ วิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้วย

3. การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนนอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนแล้วยังเป็นการพัฒนาวิชาชีพของครูอีกด้วย กล่าวคือ เมื่อครูทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้เป็นการเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการของตนเอง ทำให้ครูมีนวัตกรรม สื่อ และวิธีการสอนที่มีคุณภาพ ซึ่งทำให้เกิดมาตรฐานในการเรียนการสอนตามระบบประกันคุณภาพอันสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 อีกประการหนึ่งครูยังสามารถนำผลงานที่เกิดขึ้นจากการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้เป็นผลงานวิชาการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดตำแหน่งและแต่งตั้งข้าราชการครูให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ของสำนักงาน ก.ค. ที่ ศษ 1305/855 ลงวันที่ 11 กันยายน 2545 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2545 เป็นต้นไป ได้กำหนดคุณภาพของงาน ด้านเอกสารทางวิชาการที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึงผลงานหรือชิ้นงานที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ จัดทำพัฒนา และได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาที่ได้รับการประเมินได้แก่

- 1) แผนการสอน / แผนการจัดการเรียนรู้
- 2) สื่อ / นวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์
- 3) รายงานการศึกษาค้นคว้าที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 4) รายงานการศึกษาผู้เรียน (Case Study)
- 5) รายงานการวิจัยในชั้นเรียน
- 6) รายงานโครงการ/ประเมินโครงการ
- 7) รายงานผลการศึกษาผลงานของผู้เรียน
- 8) ผลงานอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (สำนักงาน

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2545: 38)

ดังนั้นบุคลากรของโรงเรียนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าจำเป็นที่จะต้องได้รับการบำรุงรักษาให้อยู่ปฏิบัติงานในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และทำงานกับโรงเรียนอย่างมีความสุขพร้อมทั้งได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณภาพและเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติพอสรุปได้ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, ม.ป.ป.: 21)

- 1) สนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรเป็นรายบุคคลให้ได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- 2) จัดให้มีการประชุม อบรมสัมมนา
- 3) จัดให้มีการไปศึกษาดูงาน

4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาการเรียนการสอนโดยสร้างนวัตกรรมสื่อ และ การใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน

5) จัดให้มีการประเมินผลการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน วิเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการเรียนการสอนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น พร้อมนำออกเผยแพร่และส่งเสริมให้นำผลงานดังกล่าวเสนอขอปรับปรุงตำแหน่งให้สูงขึ้นต่อไป

ชนาธิป พรกุล (2544: 2-7) ได้กล่าวว่า “ครูผู้สอนและผู้บริหาร จะต้องทำการพัฒนา คุณภาพให้มีความเป็นมืออาชีพมากขึ้น โดยจะกำหนดมาตรฐานในเรื่องใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ครูและเงินเดือน เพื่อให้วิชาชีพครูเป็นที่รวมของคณิศร คนเก่ง และยกย่องอาชีพครูให้เป็นอาชีพที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี”

สรุปว่าการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และยุติธรรมแก่ครูทุกคน โดยสามารถให้การส่งเสริมความ ก้าวหน้าได้ดังนี้ มอบความไว้วางใจให้โดยมอบหมายภาระหน้าที่ที่สำคัญให้ปฏิบัติ ให้การ สนับสนุนในการทำงาน เปิดโอกาสให้ความก้าวหน้าทางตำแหน่งหน้าที่การงาน และการเลื่อน ระดับ ส่งเสริมให้เป็นครูแกนนำ ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติตามลำดับ พิจารณาความดีความชอบ ให้เป็นกรณีพิเศษ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนแก่สาธารณชน และ สนับสนุนให้นำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

นันทวัน สวัสดิ์ภูมิ (2540) ได้ศึกษาเส้นทางการพัฒนามาสู่การเป็นครูนักวิจัยซึ่งเป็นครู นักวิจัยดีเด่นระดับประถมศึกษา 1 ท่าน ใช้การวิจัยกรณีศึกษา เน้นการวิจัยเชิงคุณลักษณะ ด้วย การศึกษาอัตชีวประวัติ วิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ ใช้เวลาใน การเก็บข้อมูลประมาณ 4 เดือน ผลการวิจัยพบว่า เส้นทางการพัฒนามาสู่การเป็นครูนักวิจัยมีการ พัฒนามาจากประสบการณ์ชีวิต คือสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวที่ยากจน คือ มีทัศนคติที่ดีต่อ การศึกษาและเห็นคุณค่าของการศึกษาและการพัฒนาสังคม ประสบการณ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงาน คือ ต้องการเห็นเด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดี ให้เด็กเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ครูต้องการความก้าวหน้าใน อาชีพและได้รับการยกย่องจากแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการทำวิจัย ได้แก่ แรงจูงใจต่อตนเอง คือ ความต้องการพัฒนาการเรียนรู้อันของเด็ก พัฒนาการสอนเพื่อพัฒนาตนเอง และแรงจูงใจภายนอก คือ เกิดจากครอบครัว ชุมชน นักเรียน เพื่อน ที่ส่งผลให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษา

ทางด้านรูปแบบที่ใช้ในการวิจัยมีหลายรูปแบบ เช่น การวิเคราะห์หลักสูตร การศึกษารายกรณี การวิจัยพัฒนาที่เป็นโปรแกรมการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

ประภารัต มีเหลือ (2540) ได้ศึกษาสมรรถภาพที่จำเป็นและวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถภาพครุณักวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 15 คน ครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้ตำแหน่งอาจารย์ 3 จำนวน 348 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีตำแหน่งอาจารย์ 3 ผลการวิจัยพบว่าสมรรถภาพของครุณักวิจัยนั้นประกอบด้วยสมรรถภาพครูและสมรรถภาพนักวิจัย สมรรถภาพของครูประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและหลักสูตร มีลักษณะความเป็นนักวิชาการ ใจกว้าง รับฟังและเคารพในระเบียบวิธีวิจัยและการดำเนินการวิจัย จรรยาณักวิจัย ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อความรู้

ลัดดา คำพลงาม (2540) ได้ศึกษากระบวนการและผลของการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของครุณักวิจัย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบพหุกรณีศึกษา 3 กรณี คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 4 เดือนครึ่ง ด้วยวิธีการศึกษาอัตชีวประวัติ สังเกตแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและแบบเจาะลึก และการวิเคราะห์เอกสารของกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการและผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนส่งผลให้ครูเกิดความมั่นใจและเป็นแรงจูงใจให้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ครูได้นำเอาข้อมูลจากการทำวิจัยมาใช้ในการจัดชั้นเรียนและเตรียมการสอน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครุณักวิจัย คือ การให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมเป็นวิทยากร ทางด้านพฤติกรรมของครุณักวิจัย คือ มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เอาใจใส่นักเรียน และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน สำหรับขั้นตอนในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู คือ การกำหนดปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย การดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเผยแพร่งานวิจัย และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

ลัดดา กองคำ (2541) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและโรงเรียนดังกล่าวมีนโยบายให้การสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน แต่มีปัญหาเรื่องงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งศึกษาค้นคว้า

พรพรรณ อินทรประเสริฐ (2543) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสามารถแก้ปัญหาและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนมีความเข้าใจในกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น สามารถนำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน โดยได้คิดค้นพัฒนานวัตกรรมขึ้นใช้เอง เพื่อนำไปแก้ปัญหาที่พบ ในส่วน ของนักเรียนพบว่า ทุกคนมีคะแนนหลังการทดสอบสูงขึ้น มีความสนใจ สนุกสนาน และมีความพอใจกับการใช้วัตกรรมการที่ครูสร้างขึ้น

สกวรัตน์ ชุ่มเชย (2543) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการทำวิจัยปฏิบัติการ และนำเสนอในรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จากโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารและวีดิทัศน์ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการศึกษาภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการทำวิจัยมีทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นทีม ทั้งภายในและกับบุคคลภายนอกโรงเรียน ซึ่ง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับทักษะในวิชาคณิตศาสตร์ ทักษะการสื่อสารในภาษาไทย และปัญหา พฤติกรรมนักเรียน โดยวิธีที่ครูใช้ คือ การสำรวจ การศึกษารายกรณี การวิจัยแบบกึ่งทดลองและ การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการ ปัญหาในการทำวิจัย คือ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ การช่วยเหลือจากหน่วยงาน ครูมีภาระงานมาก และครูมองวิจัยเป็นเรื่องยาก ด้านความต้องการ สนับสนุน ครูต้องการด้านการอบรม ตัวอย่างผลงานการวิจัย ที่ปรึกษาและการสนับสนุนปัจจัย จากโรงเรียน

บุญยาพร นิยมพลอย (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ความต้องการพัฒนานักเรียน ความต้องการพัฒนาตนเอง การมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย มีความประทับใจในการสอนของครูในอดีต การสั่งสมประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความภาคภูมิใจในผลงาน การได้รับการส่งเสริมจากบุคคลต่างๆ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการวิจัยในชั้นเรียน คือ ครูขาดความรู้ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม และการเขียน และครูมีภาระกิจมากไม่มีเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียนจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูมีการวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ เปลี่ยนบทบาทครูจากครูผู้สอนมาเป็น ผู้ร่วมเรียนรู้กับศิษย์ มีการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมอยู่ตลอดเวลา เปลี่ยนแปลงวิธีการวัดผลและ ประเมินผล มีการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ มีความเป็นกันเองกับศิษย์ สาเหตุ สำคัญที่ทำให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวเนื่องจากการวิจัยทำให้ครูเปลี่ยนแปลง กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลขึ้น

ศักดิ์คำ อุปมาใต้ (2544) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาลุ่มน้ำพอง ตั้งกีดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2543 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 109 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนส่วนมากยังไม่ได้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งด้านนโยบาย งบประมาณ เวลา แหล่งศึกษาค้นคว้า วัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านสภาพความรู้พบว่า ครูผู้สอนที่ทำวิจัยในชั้นเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านปัญหาและความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า โรงเรียนไม่มีนโยบายสำหรับส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดงบประมาณ ไม่มีเวลาเพียงพอ ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้า ขาดความรู้และทักษะในการทำวิจัย ด้านสภาพการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนพบว่า ได้ดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนตามกระบวนการวิจัยทางการศึกษา วิธีการที่ใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนส่วนมากคือการวิจัยเชิงทดลอง ครูมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนด้วยการเข้าร่วมแสดงนิทรรศการทางวิชาการ

อนันท์ ชิงนอก (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ตั้งกีดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 การปฏิบัติงานของผู้บริหารประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลางคือการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน การวางแผนในปรับปรุงการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนและการจัดสรรงบประมาณในการวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติงานของผู้บริหารอยู่ในระดับมากคือ การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน การสนับสนุนและเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนการให้ความยอมรับครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

ชาติชาย ศรีแสง (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าสภาพการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากคือ การรับรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนคุณลักษณะของผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนและแหล่งข้อมูลในการทำวิจัยในชั้นเรียน ปัญหาการทำวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านคือด้านเวลางบประมาณ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน แหล่งความรู้ และที่ปรึกษางานวิจัย

ในชั้นเรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวิจัยในชั้นเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกๆด้านคือ ด้านแรงจูงใจ ด้านศักยภาพ ด้านสถานภาพและด้านการปฏิบัติงาน

ประเทือง พลเสนา (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูแกนนำในโรงเรียนกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสัมพันธ์กับการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นของ ชาดิชาย ศรีแสง คือ ด้านแหล่งข้อมูลศึกษาค้นคว้า ด้านความรู้และทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และด้านบุคลากรที่ปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ความต้องการการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือแหล่งข้อมูลความรู้สำหรับศึกษาค้นคว้า ความรู้และทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรที่ปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และเจตคติในการทำวิจัยในชั้นเรียน

มานพ วรรณารักษ์ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันและความต้องการส่งเสริม การวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอแม่เมาะจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติ ผู้บริหารเห็นว่ กิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับกิจกรรมที่ดำเนินการมากคือ การแนะนำวิธีวิจัยในชั้นเรียน แนะนำการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนแก้ปัญหาในชั้นเรียน กระตุ้นให้ครูผู้สอนใช้นวัตกรรมใหม่ๆในการเรียนการสอน และกระตุ้นให้ครุหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่างๆ ส่วนครูผู้สอน เห็นว่ากิจกรรมพัฒนาส่งเสริม การวิจัยในชั้นเรียนส่วนใหญ่ได้มีการปฏิบัติและสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน สำหรับกิจกรรมที่ดำเนินการมากคือการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ส่วนความต้องการผู้บริหารและครูผู้สอนมีความต้องพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนเหมือนกัน ตามลำดับ คือโดยการใช้วิทยากรให้ความรู้ การศึกษาดูงาน ลำดับที่แตกต่างคือ ศึกษาเอกสารและ ประชุมเชิงปฏิบัติการระดับอำเภอ

สุชาติ ตั้งใจ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ครูประถมศึกษาได้ดำเนินการทำ วิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอน ครูส่วนมากใช้งบประมาณส่วนตัว ในการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้รับคำปรึกษาจากผู้บริหารและเพื่อร่วมงานรูปแบบการทำวิจัยเป็นการ สำรวจและการทดลอง ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน ที่ปรึกษาในการทำวิจัย งบประมาณ เวลาอยู่ ในระดับปานกลาง ปัญหาที่สำคัญระดับมากคือความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน